

Az ISO 14001:2026 szabvány várható megjelenése és a legfontosabb változásai

Az ISO 14001 környezetközpontú irányítási rendszerekre vonatkozó nemzetközi szabvány felülvizsgált kiadása előreláthatólag 2026 tavaszán jelenik meg.

A jelenleg érvényben lévő ISO 14001:2015 felülvizsgálati folyamata 2021-ben indult, kiterjedt felhasználói igényfelmérések alapján. A felmérések legfontosabb eredménye az volt, hogy a felhasználói közösség nem „forradalmi” jellegű változtatásokat, hanem a meglévő követelmények pragmatikusabb és szakaszosabb értelmezését lehetővé tevő kiegészítéseket preferálja. Ez az igény azon a tapasztalaton alapul, hogy egy, a szabványi követelményeknek megfelelő, valódi hozzáadott értéket teremtő irányítási rendszer kiépítése átlagosan hat évet vett igénybe.

A felhasználói visszajelzések tiszteletben tartása mellett is, a szabályozói testületeknek figyelembe kell venniük az olyan globális környezeti kihívásokat is, mint amilyen az éghajlatváltozás, a biológiai sokféleség csökkenése vagy az ökoszisztémák ellenálló képességének gyengülése. Ezen túlmenően a tervezet célja a szabvány teljes körű hozzáigazítása az irányítási rendszerszabványok egységes szerkezeti felépítéséhez (High-Level Structure – HLS).

A legfontosabb várható módosítások és kiegészítések:

- **Az éghajlatváltozás explicit integrálása:** A 2024-ben különálló kiegészítésként bevezetett, éghajlatváltozással kapcsolatos elvárások a szabvány szerves részévé válnak (különösen a 4.1 és 4.2 szakaszokban). A szervezeteknek fel kell mérniük az éghajlati tényezők rájuk gyakorolt releváns hatásait, és ezeket a kockázatkezelési folyamataikba, valamint célkitűzéseikbe integrálniuk kell.
- **A biológiai sokféleség és az ökoszisztéma-védelem fokozott hangsúlya:** A szabvány a hagyományos szennyezésmegelőzésen túlmutatva nagyobb hangsúlyt fektet a természeti erőforrások megőrzésére és a biológiai sokféleség védelmére.
- **A felső vezetés elszámoltathatósága:** A felső vezetés felelőssége és elkötelezettsége hangsúlyosabbá válik, a támogatás kiterjesztésével valamennyi érintett szervezeti szerepkörre.
- **Kockázatkezelési elvárások pontosítása:** A 6.1. szakasz a környezeti kockázatok és lehetőségek azonosítása és kezelése terén kerül pontosításra. Tisztázódik a vészhelyzetek és az abnormális működési körülmények közötti különbség, megnövelt hangsúlyt kap a vészhelyzeti felkészültség és az ellenálló képesség tervezése.
- **Életciklus-perspektíva (LCP) pontosítása:** A 6.1.2 szakasz új magyarázó megjegyzésekkel egészül ki, amelyek tisztázzák az életciklus-szemlélet

alkalmazásának koncepcióját. A szervezetek ösztönzést kapnak arra, hogy a közvetlen működésükön túlmutatva, a teljes értékláncot felmérve vegyék figyelembe a környezeti hatásokat, a beszerzéstől a termékek és szolgáltatások élettartama végén történő ártalmatlanításig.

- **Változásmenedzsment (Change Management):** Egy új, dedikált szakasz (6.3) kerül bevezetésre. Ez a környezetirányítási rendszerrel kapcsolatos változtatások strukturált, tervezett és ellenőrzött megközelítését írja elő, biztosítva a környezetvédelmi célokkal való összhangot.
- **Ellátási lánc felügyelete:** Erősebb figyelmet kell fordítani a beszállítói lánc menedzselésére. A 8.1. szakasz előírja a szervezetek számára, hogy hatékonyabban ellenőrizzék és befolyásolják a környezeti szempontból releváns, külsőleg biztosított folyamatokat, elősegítve a felelős beszerzést és a beszállítói együttműködést.
- **Teljesítményértékelés és fejlesztés:** Egyszerűsítések és szövegpontosítások várhatóak a hatékonyabb alkalmazás érdekében. A belső auditok és a vezetőségi felülvizsgálat folyamatainak frissítése a hatékonyság és a folyamatos fejlesztés biztosítását célozza.
- **„A” melléklet (Útmutató) kiegészítése:** A melléklet tartalma kiegészül az új témákkal és változásokkal, részletesebb magyarázatokkal és fókuszált útmutatással szolgálva az értelmezéshez és az alkalmazáshoz.

Átmeneti időszak és szakmai nyomon követés

A tanúsított szervezetek számára a szabvány megjelenését követően a szokásos gyakorlatnak megfelelően, várhatóan egy hároméves átmeneti időszak áll majd rendelkezésre rendszereik új követelményekhez való igazítására.

Az EOQ Környezetvédelmi és Fenntarthatósági Szakbizottsága kiemelt figyelemmel kíséri az ISO 14001:2026 megjelenését és a magyar alkalmazási folyamatot. Szándékaink szerint, a szabvány feldolgozását és az alkalmazásra való felkészülést a jövő évi szakmai programunk meghatározó témájaként kezeljük. Célunk, hogy a szabvány alkalmazásában érintett tagjainkat proaktívan tájékoztassuk, és platformot biztosítsunk a szükséges szakmai diszkusszióhoz.

Kérjük, részvételükkel és tevékeny közreműködésükkel támogassanak bennünket ebben a munkában!

A szakbizottság vezetősége